

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta, poštni predal 22.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadrudni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 104.

Sobota 21. decembra 1929.

Leto IV.

Skromne želje delodajalcev.

Naši delodajalci imajo silno skromne želje, kadar zahtevajo revizijo delavske zakonodaje.

Zahtevajo samo, da naj se sprejme pri reviziji v nove zakone nekoliko nepomembnih in malenkostnih izprememb in dopolnil.

Na primer:

a) da sme delodajalec brez odpovedi ob vsakem času ponoči ali podnevi vreči delavca iz delavnice in da bi mu ne bilo treba izplačati niti njegovega zaslužka;

b) da mora vsak delavec in nameščenec delati toliko ur in po taki ceni, ki mu jo določi delodajalec.

Delavec ali nameščenec, ki bi se temu protivil, bi se moral razglasiti za upornika in izročiti pristojnim oblastem v nadaljnje postopanje;

c) da se odpravijo vse ustanove kakor so delavske zbornice, borze dela, delavska sodišča, inspekcije dela itd., ter da se delavcem in nameščencem najstrožje prepove vsaka tožba ali pritožba proti delodajalcu.

Take so te malenkostne izpremembe, ki so navedene pod a), b) in c); to je vse, kar zahtevajo naši delodajalci, da se uvrsti v zakone pri njih reviziji. In nič več!

In sedaj se mora človek res z začudenjem vprašati, zakaj naši delavci uganjajo tako alarmiranje in ogorčen odpor proti vsaki reviziji, ko so vendar želje delodajalcev tako očitno — skromne!...

B. (Radn. Nov.)

Amerikanske strokovne organizacije.

Minimalen porast članstva. — Črnci. Brezposelnost. — Ustanovitev delavske stranke.

Oktobra meseca so imele amerikanske strokovne organizacije svoj kongres. Leto prej so izdale parolo, da treba članstvo podvojiti, kar bi bilo ogromno delo. Ameriške strokovne organizacije štejejo namreč 2.900.000 organiziranih delavcev, da si je v industriji in obrti zaposlenih 35 do 40 milijonov delavcev. Cela akcija v minulemu letu je donesla pač samo 37.000 novih članov. Ta neuspeh je pripisovati dejstvu, da se te organizacije doslej naslanjajo skoro izključno na kvalificirano delavstvo, dočim je velika večina nekvalificirana, zlasti v avtomobilni industriji in v industriji v južnih deželah, ki se je razvila po vojni.

Letošnji kongres strokovnih organizacij je v tem oziru zavzel novo stališče, po katerem se bo polagala enaka važnost na organiziranje vsega delavstva. V ta namen je kongres določil za agitacijo en milijon dolarjev (56 milijonov dinarjev).

Velika ovira pri gradbi organizacije so zamorci, ki zahtevajo v organizacijah enakopravnost, pa se jih strokovne organizacije boje. Zlasti v južnih deželah je mnogo zamorskega delavstva.

Kongres se je zlasti bavil tudi z grozečo nezaposlenostjo, ki nastaja glavno zaradi racionalizacije industrije.

Glede ustanovitve politične stranke se je na kongresu pač nekaj govorilo, vendar pa je politična vprašanja reševal »nepolitični« kongres strokovnih organizacij. Konstatira se pa lahko, da je bilo vprašanje delavske politične stranke načeto in da nedvomno kmalu dozori.

Demokracija v angleški politiki

Odločno stališče angleške delavske vlade.

Po meščanskem časopisju pisarijo že skoro dva meseca, da utegne v kratkem nastopiti na Angleškem vladna kriza. Delavska vlada je predložila parlamentu reformo rudarskega zakona, s katero se naj delovni čas v rudnikih skrajša postopoma na 7 ur ter organizira razpečevanje premoga in pa predlog, da se izboljšajo podpore za nezaposlene delavce. Seveda so proti predlogoma nastopili konservativci in liberalci, ker bi pač podjetniška javnost morala utrpeti malenkost v prid delavstva. Konservativci so vladi celo očitali, da hoče podpirati rudarske magnate, da si je gospodarska nujnost, da se v vsakem gospodarstvu spravi produkcija in konzum v soglasje, če se hoče v borbi proti rudniškim magnatom za delavstvo kaj doseči. Enako močno so ropotali konservativci tudi proti vpostavitvi diplomatskih zvez z Rusijo.

Tako so nastale v angleški javnosti napete politične razmere, ki so vsemu reakcionarnemu časopisju vsilile misel, da se nahaja angleška delavska vlada že pred krizo.

Toda angleški meščanski stranki sami, konservativci in liberalci, pravita, da mora delavska stranka kot najmočnejša parlamentarna stranka vladati, konservativci in liberalci pa bomo nje predloge ali sprejemali ali pa odklanjali, ker brez nas nima večine. To je važno načelo demokracije: Delavska stranka je najmočnejša; opozicija skupaj pa ima večino. Ali kljub temu, morda tudi iz drugih sebičnih političnih razlogov, opozicija ne mara, da bi delavska vlada odstopila, ker ni zagrešila nobenega takega političnega dejanja, ki bi ga lahko konservativci in liberalci izrabljali proti njej.

Z ozirom na tak razvoj angleških političnih razmer je morala tudi angleška delavska vlada, oziroma nje predstavniki, povedati, da s tem razprši napačno razlaganje in umevanje političnega položaja v Angliji.

Predsednik delavske vlade Ramsay Mac Donald sam je bil tisti, ki je vsem tem zlohotnim vestem povedal v brk:

»Delavska vlada ne bo odstopila, če tudi nje predloge zavrnete.« Prevelika in prevažna je misija angleške delavske vlade, da bi v tej važi dobi vrgla puško v koruzo, ko gre za saniranje mednarodne politike.

Oboroževanje brez konca in kraja.

Razorožena Nemčija, strah Francije.

Francija zagovarja svoje oboroževanje s tem, da se baje tudi Nemčija na skrivnem oborožuje. Nemški vojaški krogi pa to trditev zavračajo čes, da je antanta celih sedem let vzdrževala medzavezniško razoroževalno kontrolo v Nemčiji in da je po vojni morala Nemčija izročiti oziroma uničiti: 6 milijonov pušk in samokresov, 107.000 strojníc, 83.000 topov in metalcev min, 38 milijonov 750 tisoč nabitih topovskih izstrelkov, 332.000 nenabitih topovskih izstrelkov, 16 in pol milijona ročnih in drugih granat, 473 milijonov patronov za puške, 37.000 ton smodnika, 14.014 letal, 27.757 letalskih motorjev. Nemčiji je dovoljena samo državna bramba 100.000 mož, ki služijo po 12 let; rezerve ne sme imeti, policija ni militarizirana. Ves njen vojni material je material, ki ga rabi za vežbe, in je vnaprej določen.

za utrditev svetovnega miru, za razorožitev in za pravice širokih množic delavstva. Delavska vlada ne bo odstopila, pač pa bo, če bo videla, da se v parlamentu ne da uspešno delati in v intencijah vseh velikih nalog mednarodne in delavske politike, razpustila parlament in razpisala nove volitve.

Tudi radi nezaupnice vlada ne bo odstopila. Angleški narod naj odobri ali pa obsodi politiko delavske vlade v novih volitvah.

Ponosna izjava v tem zmislu je gotovo močna gesta angleške delavske vlade, ki je tembolj utemeljena, ker je delavska stranka v zadnji dobi pri raznih volitvah očitno napredovala. Porazno pa mora vplivati odločna izjava na obe opozicijski stranki, ki sami nimata nobenih zdravih iniciativ, nego je vsa njih akcija le v tem, da nasprotujeta širokopoteznim problemom delavske vlade glede na interese delavstva, mednarodne politike in svetovnega miru.

Angleška delavska vlada je vlada pozitivnega dela, dela ob svobodi in demokraciji, ki je samo zato — uspešno.

Premogovni zakon sprejet.

Stališče angleške delavske vlade trdno.

Dne 17. t. m. je bilo v zbornici drugo čitanje zakona o premogovnikih in rudarstvu. Delovni minister Graham je v dveurnem govoru izjavil, da je pripravljen sprejeti vsak predlog k prvemu delu zakona, ki gre za tem, da se postavi komisija, ki naj revidira nerentabilne premogovnike, ter se jih potem prisili, da se združijo in s tem ustvarijo veliko rentabilno podjetje. Odločno se je minister zavzel tudi za skrajšanje delavnika. Opozicijski konservativci so se izrekli proti skrajšanju delavnika. Liberalci so zahtevali formalno, da se da komisiji pooblastilo, s katerim se jim omogoči dejansko varstvo konzumentov in se država zaveže, da v nekaj mesecih predloži zakon, po katerem bo dobila država pravico do rudništva. Ta zahteva je samo preciziranje vladnega predloga. Zato ga vlada sprejema in bo zakon očitno sprejet.

Seja Društva narodov

Razprava o gospodarskih in socialnih problemih.

Dne 13. januarja 1930 se sestane svet Društva narodov na 58. sejo v Ženevi. Na dnevnem redu je 25 točk. Na seji je izprememba statuta z ozirom na določbe pariškega mirovnega pakta. Dalje namerava svet Društva narodov izvoliti poseben odbor, ki naj preišče vzroke, zakaj se po raznih državah ne ratificirajo razne konvencije in predlogi; dalje, da naj se prizna permanentnemu mednarodnemu razsodišču značaj vzklícnega sodišča za sodbe, ki so jih izrekla sodišča za spore med posameznimi državami. Važna so tudi vprašanja kolonialnih delavcev, političnega položaja v Palestini, spora med Židi in Arabci. — Svet bo razpravljaj tudi o gospodarskih in socialnih zadevah ter o mandatih v kolonijah.

Grozovita rudniška nezgoda v Ameriki.

Eksplodija jamskih plinov usmrtila 62 rudarjev.

V Mac Alistru v Ameriki so se vneli v spodnjih plasteh, 1000 metrov pod površjem, jamski plini ter porušili vse rove do oddelka, kjer je delalo v sprednjih rovih 60 rudarjev.

Vodstvo rudnika je izjavilo, da je rešitev zaenkrat nemogoča, ker je nevarnost novih eksplozij ter so vsi dohodi do delavcev porušeni.

Kdo je zakrivil nesrečo, še ni ugotovljeno.

Kako gospodarijo delavci na Dunaju.

Dunajska mestna občina največji delodajalec v Avstriji.

Iz novega proračuna dunajske mestne občine za prihodnje leto je razvidno, kako ogromne vsote daje ta občina vsako leto za razna javna dela. Za leto 1930 je določeno v te svrhe 122 milijonov šilingov (1 milijardo dinarjev), 90 milijonov za zidanje novih stanovanj, med temi nebotičnik s 16 nadstropji. V načrtu je 16.000 novih stanovanj, to je šestkrat toliko, kakor jih ima cel Maribor. Od leta 1920 do danes je zgradila občina 36.000 novih modernih stanovanj. V načrtih za nova stanovanja se poleg dosedanjih poskusov praktičnosti in higijene predvideva tudi kopalnica za vsako stanovanje. To je smotrena socializacija stanovanjskega vprašanja, proti kateri toliko vpijejo dunajski hišni posestniki, omogočena z davki na kapital, medtem ko se nepremožni sloji ščitijo in podpirajo. Zato toliko krika proti mestnemu finanč. referentu Breiterju in njegovemu davčnemu sistemu. Zato Heimwehri in njih obupna prizadevanja, vzeti Dunaju samostojnost. No, zaenkrat se jim ni posrečilo. — A tudi za druga javna dela izda mesto vsako leto mnogo: 250.000 kvadratnih metrov cest se bo prihodnje leto na novo tlakovalo in veliko ulic bo star obrabljen tlak zamenjalo z novim. Vodovod se bo povečal s priključitvijo novih studentov in električnih velečrpalk. Zadržne plinske svetilke po predmestjih se bodo zamenjale z električnimi in zgradilo se bo zopet več novih otroških vrtec in kopališč. V proračunu je tudi nov Augartenski most čez Kanat. Načrti, ki pa so preračunjeni na več let, pa predvidevajo razširitev podzemne železnice in

nov državni most čez Donavo. Veliki stadion v Pratru bo pa že leta 1931 gotov, za delavsko Olimpijado. Posledica te vsestranske delavnosti je, da se je brezposelnost na Dunaju v zadnjem letu znatno znižala, medtem ko se v zveznih deželah viša, kar je bilo poprej obratno. Dunaj je sijajen primer, kako je mogoče socializem uveljaviti brez revolucije.

Socialni demokrat predsednik senata v Čehoslovaški.

Pri zadnjih volitvah v čehoslovaški parlament in senat so češki in nemški socialni demokrati najmočnejša parlamentarna stranka, ker imajo v parlamentu 59 poslancev (od 300). Zato ima stranka tudi v senatu velik vpliv, kjer je postal predsednik češki socialni demokrat dr. Fran Soukup, ki je tudi nam znan. Ze pred vojno se je udeleževal slovenskih konferenc socialnodemokratske stranke. Tik pred polomom svetovne vojne se je mudil dalje časa v Sloveniji in na Hrvaškem ter se posvečeval s socialisti in drugimi politikami o bodočnosti naših pokrajin. Ravnal je sporazumno s sedanjim predsednikom čehoslovaške republike Masarykom, hoteč izvesti zedinjenje Jugoslovancov in preprečiti grozečo anarhijo, ki bi bila utegnena nastati, če ne bi bili pripravili, da se vojna v redu likvidira. Zlasti prebivalstvo dravske banovine se ima Soukupu zahvaliti, da se je demobilizacija mirno in v redu izvedla, ker je ravno on dal prve inicijative in navodila še pred polomom.

Socialno demokratična stranka v Litvi.

Pod Woldemarasom je okrožni načelnik v Kovnu razpustil in prepovedal litvinsko socialnodemokratsko stranko češ, da je državi nevarna. Novi režim v Litvi je to prepoved ukinil. Tem povodom je stranka prejela mnogo pozdravov in čestitk od inozemskih socialističnih strank. Stranka je začela takoj poslovati in bo izdajanje svojega glasila »Sozialdemokrat« obnovila. V kratkem bo sklicala vselitvanski socialnodemokratični kongres.

Velika je razlika med čevlji in čevlji
Priporočamo vam najboljše
Karo čevlje

Maribor, Koroska cesta št. 19

Kapitalistični imperializem in Kelloggov pakt

Kako smešijo Kelloggov pakt.

Zedinjene države so podvzele inicijativo za posredovanje v sporu med Rusijo in Kitajsko ter povabile tudi druge države, da se priključijo akciji. Rusija je posredovanje sploh odklanjala, Kitajsko pa iz političnih razlogov izjavlja, da posredovanje Zedinjenih držav ni zaželeno. Posredovanju se je priključila tudi mala antanta, toda, ker mala antanta nima z Rusijo diplomatskih zvez, je pooblastila Zedinjene države, da tudi v nje imenu posredujejo. Na vse te diplomatske akcije pa Rusija ponovno izjavlja, da države, ki nimajo z Rusijo diplomatskih odnosov, pri posredovanju ne morejo priti v poštev. Jugoslavija na primer še nima diplomatskih zvez ne z Rusijo ne s Kitajsko.

Vsekakor igrajo v rusko-kitajskem sporu veliko vlogo kapitalističnoimperialistični interesi, ljubosumnje med udeleženci in grda grabežljivost. Ali to vprašanje bi se moralo reševati potem mednarodnega parlamentarizma v Društvu narodov tembolj, ker so udeležene države podpisale Kelloggov mirovni pakt in so ob razglasitvi njegove veljavnosti celo svečano manifestirale.

Čut mednarodne demokracije torej še ni zmagal v mednarodni politiki in bo zmagal šele takrat, ko dobe vpliv v mednarodnem parlamentu Društva narodov res demokratično misleči sloji narodov.

Doma in po svetu.

Štiridesetletnica delavskega socialnega zavarovanja bodi delavstvu in ostali javnosti trenutek, ob katerem naj temeljito razmislijo o pomenu socialnega zavarovanja in o njega delovanju in vplivu na socialne razmere. Kdor te dni posveti svoje misli temu vprašanju, mora priti do spoznanja, da je socialno zavarovanje potrebno, da ga je treba izpolniti, da že sedaj stori mnogo. Zlasti pa, da je treba uvesti zavarovanje za starost in onemoglost. Delavstvo in podjetniki, vsi, če čutijo človeško, morajo te zahteve podpreti. Le izdajalec človeških interesov more biti proti.

Udeleženci hrvatske poklonitvene deputacije so potovali v Beograd na lastne stroške. Splitski župan dr. Jakša Račić je v intervjuju, ki ga je dal beogradskemu »Vremenu«, povedal, da je bila udeležencem hrvatske poklonitvene deputacije izdana parola, da mora vsak udeleženec potovati v Beograd na lastne stroške, ker ne gre, da bi se s temi stroški obremenjevale občine. — To je gotovo pravilno stališče.

Nov barometer. Barometer je crodije, ki pokazuje z živosrebrnim »stolpičem«, če je zračni pritisk večji ali manjši. Po zračnem pritisku sklepamo potem, ali utegnemo pričakovati lepo ali grdo vreme. Po nekaterih krajih ljudem služi v ta namen zelena žabica. Dajo jo v steklenico in na dno postavijo seveda prav majhno lestvo. Ali ždi žaba na tleh ali leze po lestvi, po tem se sklepa o bodočem vremenu. In glejte, tak »političen barometer« bi bil pri nas »Slovenec«, če bi bila dopuščena politika. Vsaj prejšnje čase je bil tak. Kadar je bil dobre volje, je tulil in vriskal z vsakokratnimi režimovci, kadar je bil slabe volje, je pa skoraj gradil barikade in kričal in razsajal.

To pomeni, da list nima stalnosti, da ne zastopa vedno istih interesov, marveč je le — barometer. Te dni je zopet padel za 20 stopinj.

Pogajanja med Jugoslavijo in Bolgarijo se nadaljujejo. Novi predsednik jugoslovanske komisije je dr. Milorad Janković.

Beograd raste. Po zadnjem štetju ima Beograd 226.289 prebivalcev, in sicer 126.539 moških in 99.730 žensk. Nepismenih prebivalcev ima 25.737.

V Zagrebu je umrl prvi general hrvaške narodne vlade po prevratu, Ante Pavelić, v 69. letu starosti.

Po zagrebški škofovski konferenci sta bila sprejeta v avdienco škofa Aksamović in Rodić. Kaj se je obravnavalo v Zagrebu na konferenci (svoboda za katoliško akcijo?) pravzaprav še ni znano. Vsekakor pa so bile važne cerkvenopolitične zadeve.

60 letnica prve dunajske demonstracije za splošno, enako in tajno volilno pravico. 13. decembra je preteklo 60 let, ko so se vršile na Dunaju prve demonstracije organiziranega delavstva in zahtevale od tedanjega vladnega predsednika Taafeja splošno, enako in tajno volilno pravico, svobodo besede in združevanja ter odpravo vojaške obveznosti. Za tedanje dobo zelo smeje zahteve. Demonstracije se je udeležilo do 30.000 delavcev.

Tudi Rumuni so proti italijanski fašizmu. Rumunsko časopisje je tudi mnenja, da italijanski tisk in Mussolinijeva politika pomenita veliko nevarnost za evropski mir. Italija ščuva zlasti Madžarsko in Bolgarijo na revizijo mirovnih pogodb. — Italija tudi v glavnem nasprotuje pomorski razorožitvi, ker hoče na vsak način biti enako kompleten »soldat« na Sredozemskem morju kakor Francija.

Če si z naročnino v zaostanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Nemčija in Madžarska sta se pogodili, da odpravita doslej uvedeni vizum za potovanja iz države v državo. Z običnim potnim listom bo torej vsak Nемеc šel na Madžarsko in vsak Madžar v Nemčijo.

Znižanje aktivne armade. V Franciji nameravajo število aktivne armade zmanjšati za okroglo 200.000 mož ter ob enem znižati kaderski rok na eno leto.

Primo de Rivera postaja demokratičen. Ko je uvidel, da s terorjem ne more zlomiti občega odpora proti diktaturi, se je odločil, uvajati počasno zopet demokratičen režim v deželji. Spomladi se imajo baje zopet vršiti volitve v občinske in deželne zbornice in če se bo to obneslo, so na vidiku tudi volitve za državni zbor. 47 oficirjem, ki so bili v ječah radi zarote 1926. leta, se je kazen omilila, general Castro Girona je pa izpuščen na svobodo.

Nastop Schutzbanda. Heimwehrovci so se zadnje tedne na zelo nedostojen način skušali uveljavljati z raznimi provokacijami. Par protestaških demonstracij v okolici Dunaja, par razbitih krščansosocialnih shodov, kjer so celo Kunschaka nabili, razglašali cionističnega kongresa in demolanje velike kavarne v židovskem Leopoldstadtu, vse to je začelo vznemirjati celo meščansko koalicijsko in v samem Heimwehru se pojavljata dva tabora. Treznejše krilo, zlasti tirolski Heimwehr, odbrava spravljanje taktiko krščanskih socialcev, medtem ko štajerski del z dunajskim Heimwehrom ponavlja svoj tevtonski »Auf biks«. Vse to je napotilo vrhovno vodstvo, da je izdalo proglas, s katerim grozi z izključitvijo vseh onih, ki bi s takimi dejanji gibanje kompromitirali. Ali malo prepozno so se streznili. Medtem pa socialni demokrati s svojim Schutzbandom neumorno delajo in se razvijajo. V odgovor na provokacije Heimwehrov je Schutzbund v nedeljo, 15. dec., priredil v okolici Dunaja velik nastop, združen z obhodom skozi predkrajski Atzgersdorf, Liesing, Inzersdorf in Bösendorf. Kjer se je vršila velika obrambna vaja na odprtem terenu. Sodelovalo je 20.000 discipliniranih članov Schutzbanda.

Orkan nad Evropo. Medtem ko je pri nas v Sloveniji letošnja jesen izredno mirna in mila, divjajo po srednji in severozapadni Evropi lju-

Aleksander Neverov:

Taškent — kruha bogato mesto.

(Ruska povest iz dni velike lakote. Prevedel I. V.) 12

— Dobro bi bilo, izmakniti mu ta košček! Ljudi ni, nikdo ne vidi. Tatarček leži na trebuhu. In če me tudi zagleda, ne ujame me. Sebi dam nekoliko več, Serjošku manje, zato ker je on tudi manjši.

Miška stopica semintja, mimogrede pogleda skozi okno. Noge so mu vsled sladkega občutka prve tatvine naenkrat oslabele, obraz in ušesa so mu postala vroča. Pogledal je na Serjoška s širokimi očmi in hitro pošepetal:

— Poglej tja!

— Kam?

— Tja, za vrata!

— Eden, dva ... gotovo!

Serjoška za vrati stoječ vpraša:

— Miška, kaj naj pogledam?

— Ne glej več, ni treba ...

Po peronu so bežali muziki za načelnikom postaje in ga rotili, da jih pusti na vlak.

— Načelnik, bodite tako dobri in pustite nas, da vstopimo!

— Čakajte, čakajte prijatelji, ne smem!

Tudi Miška je tekal za muziki.

Muziki so obstali in tudi Miška se je ustavil, držeč za roko Serjoška, ki vsega tega ni prav nič razumel.

Muziki so sneli kape, tudi Miška je snel staro očetovo kapo in sunil Serjoška:

— Snami!

Nič ni pomagalo. Muziki so začeli zmerjati. Tudi Miška je rekel, kakor kak odrasel:

— Podkupnino hoče ...

Pozneje so zagledali načelnikovo ženo. V glavi je imela razne glavnike.

Takšne je videl v Samari. Pokojni oče jh je imenoval fintikljuške. Gospa je stala pri vходу zelenega vagona. Na rokah dva zlata prstana. V enem ušesu bleščeč nahan, tudi zobje so se zdeli drugačni kakor pri ljudeh. Samo zlato. Zraven stoječi dečki ji gledajo v usta. Gospa vrže košček kruha med dečke, ki si takoj skočijo v lase. Vsi planejo na kup in se prerivajo, kakor žabe v močvirju. Nato se zopet postavijo v vrsto. Gospa vrže skorjico.

Miška je poprijel srd.

— Kruh meče, neumnica.

Popravil je vrečo in naskočila sta s Serjoškom.

— Lovi, tudi jaz bom lovil.

Miška ni velik, a zelo gibčen. Cel stric Nikanora, ki se je boril s pestmi, kakor nobeden. Če udari za ušesa, zaigra naenkrat godba v glavi.

Gospa zagleda dečka v širokih laptjah in vrže večji košček. Miškine nozdri so se razširile. Dvignil je desno pleče, dva je hkrati prevrgel, na tretjega se je vsedel. Potisnil mu je glavo k zemlji, stisnil vrat, kakor s kleščami.

Majhen, razploščani košček, od prahu umazan, je bil njegov.

Ni utegnil zasopsti in že je gospa vrgla drug košček.

Miška je naravnost vrglo z nepojmljivo silo.

— Serjoška, vzami.

Ali krivonogi dečko z večjim trebuhom je bil hitrejši od vseh. Vrgel je Serjoška, da je padel naravnost na nos. Serjoška skoči, ničesar ne vidi. Zamahne z obema rokama, a udari mimo. A krivonogi deček v dolgi srajci se je postavil Mišku po robu. Dva druga sta zakričala:

— Daj mu, Vanjka!

Miška si je popravil vrečo na ramah, dvignil kapo, ki mu je zlezla na oči.

— Daj!

— Misliš, da se te bojim?

— Daj, daj, poskusi.

Sedaj je gospa vrgla zopet košček.

In istočasno je vrgel nekdo iz okna vagona trdo zmečkan papir.

— Ah, vrag vzami!

Miška bi se najrajši raztrgal na dva dela. Ali to je nemogoče. Skočil je za papirjem.

— Nekaj bo gotovo v njem!

Razvil je zavojček s trepetajočimi rokami, a v papirju so bili — cigaretni čiki.

— Fui, čarovnik, da bi te črvi!

Igra se je nadaljevala dolgo.

Zdaj je prevrgel Miška dva nasprotnika, zdaj zopet se je dvema dečkoma posrečilo prevrniti Miška.

Priboril si je največ koščkov kruha in odleglo mu je.

Gotovo se najde še zopet fintikljuška. Naj meče, če se ji ne zdi škoda. Samo da pride do Taškenta, da prinese zrnje za posev kakih petnajst funtov in nekaj kosov kruha.

Težke gospodarske misli so se mu podile po glavi.

ti viharji. Nad Atlantikom in Severnim morjem je divjal prošli teden silen orkan, ki je napravil veliko materialne škode in potopil več ladij. Vihar je na to napredoval proti srednji Evropi in v četrtek divjal nad Dunajem tako, da že dolgo kaj takega ne pomnijo. V javnih parkih je podrl veliko število starih dreves, odnesel več streh in podiral kandelabre in ljudi po cestah. Neko žensko je sredi ceste dvignilo in jo vrglo v sredino donavskega kanala, kjer jo je nek pogumen stražnik rešil s čolnom smrti v valovih. Neka ženska je zblaznela v domišljiji, da je sodni dan. Dunajska požarna bramba je morala v enem dnevu osemdesetkrat iziti na pomoč. Brezžične postaje so venomer dobivale z odprtega morja obupne S. O. S.-klice na pomoč od ladij, ki jih je vihar zajel. Nobena ladja si ni upala zapustiti pristanišča, razen, če jo je vihar odtrgal.

Izkaz tiskovnega sklada: Za tiskovni sklad je daroval Josip Pastorek, Sarajevo, 20 Din. Iskrena hvala. Posnemajte!

Vestnik „Svobode“.

Izredni občni zbor Delavske telovadne in kulturne zveze »Svoboda« za Jug. v Ljubljani se bo vršil v nedeljo, dne 22. decembra 1929, ob 10. uri dopoldne v Ljubljani v palači Delavske zbornice.

Kulturni mesečnik »Svoboda«, januarja številka, bo izšla sredi januarja 1930. Toliko na znanje vsem naročnikom.

Ljubljana.

Delavski oder »Svobode« uprizori poslednjič danes ob 20. uri v palači Delavske zbornice **Tolstojev »Vstajenje«.** Dvorana mora biti polna. Vsi delavci in delavke, ki še predstave niso videli, naj ne zamude zadnje prilike in naj pošetijo predstavo, ki jo je pohvalila vsa kritika.

Skupščina Delavske zbornice se vrši 9. februarja. Dnevni red sporočimo.

Maribor.

Hišni gospodar Josip Nekrep obsojen. S hišnim gospodarjem Josipom Nekrepom, ki ima celo vrsto hiš z delavskimi stanovanji v Smetanovi ulici, smo se morali že ponovno pečati radi njegovih sporov z najemniki. Zadnji čas pa je imel gospod Nekrep zopet tipičen spor z najemnikom, ki je bil par mesecev brez posla in radi tega g. Nekrepu ni mogel plačati najemnine. G. Nekrep je seveda najemniku odpovedal stanovanje sodnim putem, a pred odhodom je šel g. Nekrep še zapleniti šivalni stroj najemnika, ki ga je imel posojenega pri drugi najemnici v hiši. Razen tega je g. Nekrep najemnika še tudi obložil s psovkami: »Gindel, Pakasch, Betrüger, Pakelrasse«, kar je posebno značilno za oliko bogatega hišnega posestnika. Najemnik pa si kljub svoji revščini ni pustil tako blatiti svoje časti, ampak je šel k odvetniku, ki je vložil proti g. Nekrepu radi odvzeta šivalnega stroja tožbo radi motenja posesti in pa obtožbo radi žaljenja časti. G. Nekrep je bil v obeh tožbah obsojen. Radi žaljenja časti je dobil g. Nekrep Din 700.— kazni, oz. 1 teden zapora, plačati pa mora tudi odvetniške in sodne stroške. Ravno tako je bil g. Nekrep obsojen v tožbi radi motenja posesti, da mora stroj lepo vrniti najemniku in plačati stroške obeh odvetnikov. Upamo, da bo g. Nekrepa ta slučaj streljal in da bo v bodoče drugače ravnal z revnimi najemniki.

Pevski odsek »Svobode« vabi vse svoje znance in prijatelje na **Štefanov večer z božičnico**, ki ga priredi v četrtek, dne 26. decembra, v Ljudskem domu. Na sporedu je: Godbeni

Zopetna zmaga delavskih zaupnikov proti tovarnarju Derwuscheku.

Delavski zaupniki uživajo posebno zaščito pred delodajalci. — Inspektor dela ni upravičen potrjevati odpusta zaupnikov.

Maribor, dne 19. dec.

Delavski časopisi so morali že ponovno poročati o nezdravih in težavnih razmerah delavcev v opekarni Franca Derwuschka v Lajtersbergu pri Mariboru. Za nas so spori pri Derwuschku principijelne važnosti, ker se je med redkimi industriji ravno Derwuschek postavil v odločen boj proti delavskim strokovnim organizacijam. Lansko jesen je Derwuschek celo nabil proglas v svoji tovarni, s katerim naravnost prepoveduje delavcem organizacijo in pravi, da bo delavcem on sam ustvaril organizacijo.

Kmalu na to, ob Novem letu 1929, je g. Derwuschek odpovedal službo delavskima zaupnikoma Francu Kranerju in Alojzu Došlerju, in obenem tudi stanovanje v njegovih delavskih barakah. Zaupnika pa sta se postavila proti temu odpustu v obrambo, ker sme delodajalec odpustiti delavskega zaupnika v smislu § 112 zak. o zaščiti delavcev le v gotovih slučajih, ki so izrecno navedeni, a v smislu § 119 istega zakona delodajalci ne smejo odpustiti, niti preganjati zaupnikov radi pravičnega izvrševanja njih dolžnosti. Derwuschek je nato vložil proti zaupnikoma pri okrajnem sodišču v Mariboru tožbo na izpraznitev stanovanja. Delavska zaupnika sta se v gornjem smislu branila pred tožbo tudi pri sodišču. Tovarnar Derwuschek pa je predložil potrdilo mariborskega inspektorja dela inž. Šorlija, ki je odpust delavskih zaupnikov odobril. Sodišče je na to Derwuschekovi tožbi ugodilo, ter Kranerja in Došlerja obsodilo, da morata izprazniti stanovanje.

Pritožba na okrajno sodišče.

Proti tej sodbi sta se delavska zaupnika po svojem zastopniku dr. Reismanu pritožila na okrajno sodišče, in se je vršila v eni tožbi Franca Kranerja ta teden prizivna razprava. Pri tej razpravi je Kranerjev zastopnik zlasti ugotovil, da inspektor dela sploh ni uvedel potrebnega postopanja, da bi ugotovil, če je bil odpust opravičen, ker o tem niti delavskih zaupnikov samih ni zasljal. Pač pa je Derwuschek poslal na ministrstvo socialne poli-

tike potom Inspekcije dela v Mariboru obširno vlogo, podpisano tudi od njegovih uradnikov, v kateri je Derwuschek ponovno popolnoma neresnično dolžil Kranerja in Došlerja, da sta vodje komunističnega gibanja v njegovi tovarni. Tudi to vlogo je poslal inspektor dela v Beograd, ne da bi isto predložil žaljenima zaupnikoma, in ju vprašal, kaj pravita k tem Derwuschekovim očitkom.

Inspektor dela inž. Šorli

je nasprotno poslal v Beograd še spremno pismo, v katerem se silno pohvalno izraža o Derwuschku. V tej vlogi trdi inž. Šorli, da je vladal v tovarni Derwuschek vedno mir in red, da pa so na dnevnem redu prepri, nemiri in štrajki, odkar so bili izvoljeni obratni zaupniki. Tudi je trdil inspektor dela v tem poročilu na Središnji ured inspekcije rada v Beogradu, da ostalih zaupnikov Derwuschek ne preganja.

Zastopnik Franca Kranerja dr. Reisman pa je navajal, da to poročilo ne odgovarja resnici, ker je Derwuschek dejansko letos odpustil potem tudi še druge zaupnike in je to tudi inspektor dela dobro vedel, ker je v enim slučaju celo zahteval od Derwuschka, da zaupnika sprejme nazaj. Tudi se Derwuschek hvali v časopisih, da mu je inspektor dela sam izjavil, da

akordantom ni treba plačevati nadur s 50%.

To pa je v odločnem nasprotju z jasnimi določili zakona o zaščiti delavcev. Takšne odločbe inspektorja dela torej ne morejo biti podlaga sodni razsodbi.

Prizivni senat je na to res sodbo okrajnega sodišča razveljavil in vrnil tožbo okrajnemu sodišču v spopolnitev postopanja in novo razsodo. Predsednik sodišča je v razlogih navedel, da inspektor dela sploh nima pravice odločati, če je bil odpust opravičen ali ne, in da mora delodajalec pri vsakem odpustu delavskega zaupnika sam dokazati, da ga ni odpustil radi izvrševanja zaupniških poslov.

To je važna odločitev za delavce, zlasti za zaupnike, ki uživajo posebno zaščito zakona.

in pevski koncert, šaljiva pošta, razdelitev božičnih daril, prosta zabava. Vstopnine ni. Začetek ob 7. uri zvečer. Darila sprejema do 18. ure gostilničarka. Vsakdo bo dobil darilo! Za obilno udeležbo prosi odbor.

Božičnica delavskega društva »Detoljub« se vrši letos v nedeljo, dne 22. dec. 1929, točno ob 15. uri v »Beli dvorani« pivovarne Union. — Prizrčno vabljeni so vsi, ki so podpisali društvo. Na programu je godba, pozdrav, pesmi, igra, plesna igra in skupna obdaritev otrok. Vstopnine ni, osebna obdaritev tudi ni predvidena. Družnost!

Celje.

Proslava 40 letnice socialnega zavarovanja prirede delavske strokovne organizacije v nedeljo, dne 22. decembra, ob 10. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice. Spored: 1. Pozdravni govor in otvoritev. 2. Slavnostni govor (prednaša govornik iz Ljubljane). 3. Sprejetje stavljenih resolucije. 4. Zaključek. Na to proslavo, ki naj bo obenem tudi manifestacija za uvedbo starostnega in invalidnega zavarovanja in da reforma bolezenskega in nezgodnega zavarovanja ne sme prinesiti poslabšanja, se v ljudno vabi vse delavstvo, nameščence, kakor tudi vse prijatelje socialnega zavarovanja.

Mizarski pomočniki in ostali lesni delavci se tem potom vabijo, da se sigurno udeležijo sestanka svoje stroke, ki se vrši v soboto, dne 21. t. m., ob pol 7. uri zvečer v prostorih Delavske zbornice v Celju, Razlagova ulica. Referent iz Ljubljane.

Vse cenjene naročnike lista, ki so zaostali z naročnino, prosimo, da isto poravnajo pri naših inkasantih ali pa direktno s čekovno položnico »Delavske Politike«. Upamo, da bo to obvestilo zadostovalo.

Poceni — najdražje. Neštetokrat se dogodi, da delavci pri nakupu raznega cenenege blaga pošteno nasedejo; seveda jim potem ni pomoči. Tako so tudi na tkzv. Andrejev semjem nevedni delavci metali denar skozi okno pri nakupu moških noga-

vic, par po Din 6.—, ki sta jih prodajali dve ženski na račun neznanne tvrde. Jasno je, da prodajalki nista povedali, da je roba popolnoma zanič, temveč sta jo hvalili na vse pretege. Sedaj pa marsikateri tarna, da je te poceni nogavice imel samo pol dneva, in dan ali največ dva dni. Delavci, posvetujte se pred vsakim nakupom pri naših zaupnikih, ki vam bodo radevolje na razpolago.

Jesenice.

Na nedeljski občinski seji se je razpravljalo o raznih potrebah našega mesta, toda ugotovilo se je, da manjka kritje, posojila pa ne kaže najeti; za povečanje dohodkov se je naštevalo razne viire. Seveda se vsa taka bremena prevale zgolj na »beraške meščane«. Konzument občuti dajatve, pa naj se tudi naslove na druge firme. Obdavčenje mleka n. pr. bo obtežilo le najubožnejše. Da take predloge stavijo gg. trgovci in gostilničarji, je razumljivo. Gospod župnik pa v svoji »socialnosti« zahteva še novih bremen. Predlaga povečanje farne cerkve. Odborniki molče, patronanca g. duh. svetnika zapira usta, kljub temu, da za najpotrebnejše ni kritja in da se komaj obresti dolga zmagujejo. Ali je potrebno še kaj pripomniti?

Jeseniški Orli prirede v nedeljo akademijo. Ker bo to zadnji nastop, bo izzvenel nekako v znamenju žalovanja. Prizori, žive slike itd. bo imelo značaj tuje nad razpustom. Tako se govori, je še vprašanje.

Pri avtomobilskem karambolu nekje v Italiji se je znatno poškodoval gen. direktor KID g. K. Noot.

Občni zbor »Svobode«. Kakor javljajo oznanila, se vrši v nedeljo dopoldne redni letni občni zbor jeseniške »Svobode«. Naj se ga vse članstvo udeleži!

»Veliko repatico«, komedijo v treh dejanjih uprizori dramatični odsek »Svobode« v nedeljo, dne 22. t. m., zvečer v Del. domu na Savi. **Vsi k predstavil!**

Vsak rabi dobrega

URARJA

Strokovnjaška postrežba podaljša točno delovanje ustroja ure. — To Vam nudi pa samo dobri urar

M. Jäger'sin

Maribor, Gosposka ulica št. 15

Popravila se izvršijo kmalu — dobro in po ceni.

Prodaja tudi na obroke.

Dev. Mar. v Polju.

Zgradba tovarnega skladišča odpade. Večini občinskega odbora v D. Mar. v Polju se je zahotelo, zgraditi poleg postajališča v Dev. Mar. v Polju še rampo in tovarno skladišče. Vzpodbudo za to je dal občinski odbornik in organist Učakar, ki je ponudil svoje zemljišče, ležeče pri postajališču, občini v nakup. Ne da bi se počakalo na mnenje železn. uprave, ki je v prvi vrsti merodajna za presojo potrebe takih naprav, se je na predlog Hlebša sklenilo, da se zemljišče odkupi v smislu predhodnih sklepov z amortizacijskim posojilom. Proti temu sklepu je vložil občinski svetovalec Požar pritožbo na banksko upravo. Skliceval se je, da ne uvidi vsled neznatne razdalje tovarnega skladišča v Zalogu nikake potrebe po rampi in tovarnem skladišču v Dev. Mar. v Polju, osobito tudi, ker ima urediti občina šolsko poslopje in pokopalnice, v kar je zakonito primorana. Da je rampa in tovarno skladišče v Dev. Mar. v Polju brezpomembno, je uvidela tudi direkcija državnih železnic v Ljubljani, ki je z 15513/II. 1929 odredila: Postaja Zalog je od postajališča Dev. Mar. v Polju oddaljena samo 2.5 km ter ni podana dejanska potreba niti rentabilnosta tovarnišča.

Studenci pri Mariboru

Podružnica D. T. E. »Svoboda« Studenci vabi na božičnico, katero priredi v soboto, dne 21. decembra t. l., v telovadnici »Svobode« v Studencih s sledečim programom: 1. Telovadni nastop. 2. Razdelitev daril. Po izvršenem programu prosta zabava. Začetek ob 7. uri zvečer.

Radio.

Zene in dekleta!

Skoraj vsak teden priredi naš radio posebej za naše gospodinjice in dekleta gospodinsko uro. Vrši se zopet v petek, 27. decembra ob 7. uri zvečer. T. R. L.

Obvestila uredništva.

Prihodnja številka našega lista izide zaradi božičnih praznikov v ponedeljek, dne 23. t. m.

P. J. Zaželjeni naslov: »Cankarjeva družba«, Ljubljana, poštni preddal 290. Pošiljatev Tvojih knjig smo tudi mi reklamirali. Poslani denar vknjižili glasom dopisa.

Pristno slivovko, droženko, brinjevec, konjak, rum, vse vrste likerjev, sadnih sokov, špirta, vinskega kisa, ezenčnega kisa, čaj v zavitkih in odprt. Glavna zaloga oranžade, limonade, konjaka i. t. d. od tvrde »Patria«, Zagreb.

JAKOB PERHAVEC, MARIBOR, GOSPOSKA UL. 9

Na drobno! **TOVARNA ZA IZDELOVANJE LIKERJEV, DEZERTNIH VIN IN SIRUPOV.** Na debelo!

Božiček Vam želi vesele božične praznike!

Pripraviti hoče starim in mladim veliko veselje, zato prinese moderne in praktične pletenine in sicer:

otrokom:

Pestre telovnike Din 70—, 46—,
puloverje Din 75—,
sviterje Din 85—, 36—,
jopiče Din 110—,
pletene obleke Din 150—, 58—,
bleyle-telovnike

damam:

Tople, volnene telovnike Din 76—,
telovnike z ovratnikom . Din 175—, 105—,
intarsia telovnike in puloverje, moderne ple-
tene kostume . . Din 340—, 380—, 450—,
sankaške garniture Din 395—,
trikothlače Din 65—, 34—,

gospodom:

telovnike iz čiste volne . Din 140—, 105—,
štrpacne puloverje . . . Din 185—, 110—,
moderne šale Din 70—, 50—, 45—,
majice in hlače Din 65—, 36—,
gamaše Din 54—, 45—, 36—,
kravate, nogavice, naramnice.

Nadalje toplo spodnje perilo, nogavice in rokavice, lepe žepne robce in še mnoge druge stvari v najboljši kvaliteti in najceneje pri

C. BÜDEFELDT, MARIBOR, GOSPOSKA UL. 4-6

Gramofoni od Din **298.-** dalje

Mandoline od Din **136.-** dalje

Gitare od Din **207.-** dalje

Violine od Din **95.-** dalje

Tamburice od Din **98.-** dalje

Ročne harmonike od Din **85.-** dalje

i. t. d.

Tovarna glazbil in gramofonov

Meinel & Herold

Prodajalna: Aleksandrova cesta - Trg svobode (Nova Scherbaumova zgradba)

Dne 29. dec. 1929 se vrši

izredni občni zbor

Produktivne Zajednice r. z. z. o. z.

v Guštanju v hiši gospoda Plešnika. Začetek ob 10. uri.

Dnevni red:

1. Sprememba pravil
2. Volitev novega načelstva in nadzorstva
3. Razno.

Odbor.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

„PRODUKTA“

TOVARNA KISA — JEŽICA PRI LJUBLJANI

nudi najfinejši špiritov in vinski kis.

Novo trgovino z dežniki

sem otvorila v Slovenski ulici 12, Maribor. — Skušala bom cenj. odjemalcem postreči z solidnimi cenami in dobro kvaliteto. — Priporoča se

MILA FAVAI, ROJ. VIDMAR
MARIBOR, SLOVENSKA ULICA ŠT. 12

Kolesarji pozor! Zima je tu!

Sedaj prihaja čas, ko bo treba oddati kolo v popolno oskrbo in shrambo čez zimo in generalno popravilo. Emajliranje z električno pečjo s 180° vročine, prvovrstno ponikljanje vseh krogličnih ležajev ter očiščenje in na novo nabrušenje, tako da postane kolo z malim denarjem zopet novo. — Priporoča se mehanična delavnica in trgovina

JUSTIN GUSTINČIČ, MARIBOR
Tattenbachova ulica 14, nasproti Narodnega doma.

Pristna in prvovrstna vina z dalmatinskih otokov, — Vis — Hvar — Jelsa — dobite edinole v

gostilni „Rotovž“

na Rotovškem trgu 8.

Istotam se peče dnevno več vrst morskih rib, ribja salata, ribja marinada ter razna druga jedila topla in mrzla. Obilno kosilo Din 7.—. Poskusite in se prepričajte, kajti tako dobro in po ceni se nikjer ne dobi kakor samo pri Povodniku. Vsa vina čez ulico Din 1.— po litru cenejša.

Se priporoča **Jos. Povodnik.**

Najprimernejša božična in novoletna darila

kakor ročne, šolske in spise torbice, listnice, denarnice, tobačnice, potne torbice in kovčke v veliki izbiri po najnižjih cenah priporoča **IVAN KRAVOS, MARIBOR**
Aleksandrova cesta 13. — Oglejte si izložbo.

Vino opolo

zajamčeno pristno, za praznike oziroma ves december, čez ulico po Din 10.—, v hotelu „Bellevue“. Ne zamudite ugodne prilike!

Eksportna hiša „LUNA“

Maribor, Aleksandrova cesta 19

Brezkonkurenčne cene za vsakovrstno galanterijsko robo in igrače. Specijalna trgovina z nogavicami, kakor tudi pletenin, telovnikov, oblek, žepic, dokoienic etc. lastnega izdelka.

Otroške nogavice od Din 5— dalje
Moške nogavice od Din 5— dalje
Damske nogavice od Din 7— dalje
Damske nogavice s svilenim robom od Din 10— dalje
Prima flor nogavice od Din 15— dalje
Damske nogavice melirane od Din 10— naprej
Nova zaloga igrač za

Damske nogavice la angleško melirane od Din 13— dalje
Rokavice vseh velikosti, trikot in pletene od Din 15— dalje
Damske trikot hlače od Din 20— dalje

Velika zaloga moškega, damskega in otroškega perila. Ovratniki in samoveznice od Din 10— dalje.

BOŽIČNA DARILA

po znatno znižanih cenah.

Specijalna izložba za okraske božičnih drevesc.

Poceni

božična darila

kupite v

Trpln-ovem tekstilnem bazarju
Maribor, Vetrinjska ulica št. 15.

Snežni čevlji in galoši

Priznane dobre znamke, velika izbira, ugodni nakup pri

JAKOB LAH
MARIBOR, GLAVNI TRG ŠT. 2

Dr. SCHAEFER-JEV EPILEPSAN

proti

božjasti, krčem in padavici

se že 15 let z uspehom uporablja. Dnevno prihajajo nova priznana pisma. Pojasnila daje in razpošilja Lekarna Sv. Stefana, Mr. M. Fister, Osijek III.

Pridobivajte naročnike za „Delavsko Politiko!“

Tovarniška zaloga perila in volnenih pletenin

zato pri največji izbiri izredno nizke cene Samoveznice, klobuki, čepice itd. itd.

Jos. Karničnik, Glavni trg 11.